

Informacja o strategii i celach zarządzania ryzykiem oraz poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Skoczowie

I. Informacje o strategii i celach zarządzania ryzykiem w Banku

Podstawowe założenia procesu zarządzania ryzykiem

1. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych; ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.
2. W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka. Bank ocenia ryzyko wynikające z działalności planowanej do podjęcia w przyszłości. W celu przeprowadzania tych procesów realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.
3. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.
4. Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka.
5. Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:
 - 1) procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem;
 - 2) identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
 - 3) system limitów ograniczających ryzyko;
 - 4) system informacji zarządczej;
 - 5) odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.
6. Do rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne, o których mowa w ust. 4, zaliczane są:
 - 1) ryzyko kredytowe,
 - b) ryzyko rynkowe rozumiane jako ryzyko walutowe,
 - c) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
 - d) ryzyko operacyjne (w tym ryzyko braku zgodności),
 - e) ryzyko płynności i finansowania,
 - f) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności),
 - g) ryzyko biznesowe (w tym wyniku finansowego),
 - h) inne ryzyka uznane przez Bank za istotne, zgodnie z „Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej (...)”.

Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych; wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

7. W procesie zarządzania ryzykiem bankowym w Banku uczestniczą następujące organy statutowe, jednostki i komórki organizacyjne:
- 1) Zebranie Przedstawicieli;
 - 2) Rada Nadzorcza (Komitet Audytu);
 - 3) Zarząd;
 - 4) Komitet Zarządzania Ryzykami;
 - 5) Komitet Kredytowy;
 - 6) Zespół Analiz i Weryfikacji Kredytowych;
 - 7) Stanowisko monitoringu i przeglądu zabezpieczeń;
 - 8) Stanowisko windykacji i kontroli;
 - 9) Zespół zarządzania ryzykami i analiz;
 - 10) Audyt wewnętrzny – realizowany przez SSOZ BPS;
 - 11) komórka ds. zgodności;
 - 12) pozostali pracownicy Banku.

Zebranie Przedstawicieli – zatwierdza kierunki działania Banku, a w szczególności główne cele rozwojowe.

Rada Nadzorcza:

- 1) dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka;
- 2) sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza Banku zatwierdza w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko);
- 3) powinna upewnić się, że wprowadzone przez Zarząd rozwiązania organizacyjne oraz procedury mające na celu ograniczenie występowania konfliktów interesów i powiązań personalnych zapewniają: właściwe rozdzielenie funkcji, niezależność i obiektywizm kontroli wewnętrznej, zapobieganie ryzyku powiązań personalnych;
- 5) sprawuje nadzór nad skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku, w tym ryzykiem systemów informatycznych i bezpieczeństwem informacji;
- 6) zatwierdza dokumenty strategiczne w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku, a także apetyt/tolerancję na ryzyko operacyjne zawartą w tych dokumentach, a także przyjmuje odpowiednie informacje sprawozdawcze i wyniki kontroli wewnętrznej, na ich podstawie podejmuje decyzje o potrzebie podjęcia działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenie Banku na ryzyko, w tym o dokonaniu rewizji Strategii zarządzania ryzykiem;
- 8) nadzorując ryzyko operacyjne, Rada Nadzorcza szczególną uwagę poświęca zagrożeniom bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych;

- 9) Rada Nadzorcza uzyskuje informacje dotyczące efektywności zarządzania ryzykiem poprzez przyjęcie informacji o poziomie ryzyka, wyników testów procedur awaryjnych, wyników przeglądów zarządczych, a także wyników kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego, jak również audytów zewnętrznych..

Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu;
- 2) zobowiązany jest zapewnić, że system zarządzania ryzykiem jest skuteczny – to znaczy, że proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w sposób poprawny na każdym etapie, tj. identyfikacji, oceny, przeciwdziałania, kontroli, monitorowania i raportowania;
- 3) podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem, a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach posiadanych kompetencji. W tym zakresie Zarząd zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym);
- 4) w przypadkach, gdy zajdzie taka potrzeba – Zarząd powoduje weryfikację i aktualizację strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym i systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 5) okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank;
- 6) pełni rolę właściciela procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zakresie koordynuje i nadzoruje w sposób bieżący procesy zarządzania ryzykiem operacyjnym w skali całego Banku;
- 7) Zarząd odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych, a także realizuje zadania w zakresie zarządzania ryzykiem systemów informatycznych i bezpieczeństwem informacji.

Prezes Zarządu Banku:

- 1) sprawuje bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem istotnym w działalności Banku.
8. Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.
9. Pozostałe komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w „Strategii zarządzania ryzykiem (...)” oraz zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Banku.
10. Komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku) uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Identyfikacja, pomiar i monitorowanie ryzyka.

1. Bank stosuje metody (modele) identyfikowania i pomiaru ryzyka związanego z jego działalnością dostosowane do profilu, skali i złożoności ryzyka, w przypadku wątpliwości w zakresie poziomu ryzyka stosuje się podejście z zachowaniem maksymalnego stopnia ostrożności.
2. Częstotliwość pomiaru ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku.
3. Metody lub systemy pomiaru ryzyka, a w szczególności ich założenia, są poddawane okresowej ocenie uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.
4. Przegląd i aktualizacja metod lub systemów pomiaru ryzyka przeprowadzane są wraz z przeglądem procedur dotyczących zarządzania ryzykiem.

Limity ograniczające ryzyko.

1. Bank wprowadza odpowiednie do skali, profilu i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.
2. Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania.
3. Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.
4. Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:
 - 1) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
 - 2) akceptowany apetyt na ryzyko;
 - 3) analizę wpływu zrealizowania się limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
 - 4) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.
5. Podstawowe wskaźniki wyznaczające ogólny poziom ryzyka Banku to: współczynniki kapitałowe, wskaźniki jakości kredytów, wysokość utworzonych rezerw celowych na ryzyko kredytowe, wynik finansowy banku, nadzorcze miary płynności, wskaźniki płynności krótkoterminowej, stabilnego finansowania oraz dźwigni finansowej, wysokość funduszy własnych, a także inne, ujęte w Strategii działania oraz w planie ekonomiczno-finansowym.
6. Z zachowaniem limitów określonych w ustawie Prawo bankowe, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających specyfikę swojej działalności.
7. W przypadku przekroczenia ustalonych limitów zarząd banku określa sposób postępowania, w tym również działania mające na celu wyjaśnienie przyczyn przekroczenia, wyeliminowanie tego przekroczenia oraz środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości.
8. Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie - zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Informacja zarządcza dotycząca zarządzania ryzykiem.

1. Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.
2. System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:
 - 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku;
 - 2) profilu ryzyka;
 - 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;
 - 4) wyników testów warunków skrajnych;
 - 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.
4. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.
5. Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.
6. Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura; ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja; szczegółowy wykaz sprawozdań zarządczych określa odrębna regulacja.

II. Informacje o strategii o zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku

1. Ryzyko kredytowe.

1.1 Strategia i cele zarządzania ryzykiem kredytowym.

Z uwagi na zakres i rodzaj prowadzonej działalności najistotniejszy rodzaj ryzyka w Banku stanowi ryzyko kredytowe oraz jego pochodne: ryzyko koncentracji, ryzyko rezydualne, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie i ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje działania mające na celu ograniczanie ryzyka kredytowego, do których należą: identyfikacja, ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka, monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka, wdrażanie technik redukcji ryzyka, zarządzanie ryzykiem rezydualnym, kontrola zarządzania ryzykiem kredytowym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i ilości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. Cel ten realizowany jest poprzez stosowanie właściwej polityki dotyczącej ryzyka kredytowego, polegającej na racjonalnym zarządzaniu ryzykiem kredytowym i optymalizacji struktury portfela kredytowego pod kątem minimalizacji wskaźnika jego szkodowości, zapewnienia maksymalnej dochodowości i minimalizacji wymogu kapitałowego.

Zgodnie z przyjętą Strategią działania i Polityką kredytową Bank na bieżąco analizuje potrzeby rynku lokalnego w zakresie kredytowania inwestycji, finansowania budownictwa

mieszkaniowego, wsparcia rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz realizacji zapotrzebowania na kredyty detaliczne. Swoją działalność kredytową Bank koncentruje głównie na kredytowaniu:

- 1) osób prywatnych w zakresie potrzeb konsumpcyjnych i mieszkaniowych;
- 2) rolników;
- 3) podmiotów zaliczanych do sektora małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie potrzeb związanych z działalnością operacyjną i inwestycyjną;
- 4) jednostek samorządu terytorialnego.

W odniesieniu do powyższych segmentów rynku w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym Bank wyodrębnia ryzyko kredytowe związane z daną transakcją kredytową oraz ryzyko łącznego portfela kredytowego. Doskonalenie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym, mające na celu budowę odpowiedniego portfela kredytowego i ograniczanie ryzyka do poziomu akceptowalnego przez Bank odbywa się poprzez:

- 1) budowę bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego;
- 2) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze zarówno ryzyka pojedynczej transakcji, jak i całego portfela kredytowego;
- 3) działania organizacyjno-proceduralne.

1.2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym

W Banku funkcjonuje scentralizowany model zarządzania ryzykiem kredytowym, w którym uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, sprawująca nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem kredytowym, oceniająca jego adekwatność i skuteczność oraz nadzorująca realizację założeń strategii zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku i jej zgodność ze strategią działania i planem finansowym Banku;
- 2) Zarząd Banku, który odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania tym ryzykiem, monitorowanie skuteczności systemu oraz zatwierdzenie procedur i limitów ograniczających ryzyko kredytowe. Zarząd Banku podejmuje także decyzje kredytowe zastrzeżone dla jego kompetencji.
Ryzyko kredytowe, jako najistotniejszy rodzaj ryzyka w Banku, podlega nadzorowi ze strony Prezesa Zarządu. Nadzór nad działalnością kredytową sprawuje zastępca Członek zarządu ds. handlowych, co zapewnia rozdzielenie funkcji oceny ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje na poziomie Zarządu.
- 3) Komitet Zarządzania Ryzykami, który opiniuje projekty strategii i polityk dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym, procedur pomiaru, raportowania i limitowania ryzyka kredytowego i limitów koncentracji;
- 4) Komitet Kredytowy Banku, opiniujący transakcje kredytowe przekazywane do decyzji Zarządu oraz propozycje klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank;
- 5) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, który odpowiada za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, analiz ryzyka kredytowego i regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 6) Zespół Analiz i Weryfikacji Kredytowych, weryfikujący gotówkowe i hipoteczne transakcje kredytowe, przygotowujący analizy pozostałych transakcji kredytowych oraz uczestniczący w tworzeniu regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 7) Stanowisko Monitoringu i Przeglądu Zabezpieczeń, które monitoruje portfel ekspozycji kredytowych klientów instytucjonalnych oraz uczestniczy w tworzeniu regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym;

- 8) Komórka ds. zgodności odpowiadające za zachowanie adekwatności regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym względem skali i rodzaju działalności Banku, a także spójności treści z innymi regulacjami obowiązującymi w Banku.
- 9) pozostali pracownicy Banku, mający obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji, uczestniczący w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko kredytowe oraz w raportowaniu tych zdarzeń.

1.3. Identyfikacja ryzyka

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako całokształt zagrożeń związanych z działalnością kredytową Banku. Bank rozpatruje ponoszone ryzyko kredytowe jako wynik ryzyka pojedynczego kredytu (ryzyko indywidualnej transakcji kredytowej) oraz ryzyka koncentracji portfela kredytowego. Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty (równej maksymalnej wartości kredytu) i prawdopodobieństwa jej wystąpienia. Ryzyko łączne portfela kredytowego zależy od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności pomiędzy poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Metodą zabezpieczenia się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego.

W odniesieniu do ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej Bank zarządza ryzykiem poprzez:

- 1) stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej;
- 2) bieżący monitoring kredytowy;
- 3) przegląd ekspozycji kredytowych oraz tworzenie rezerw celowych;
- 4) windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi;
- 5) kontrolę działalności kredytowej.

Do oceny wiarygodności kredytowej Bank wykorzystuje wewnętrzne źródła danych, służące ocenie dotychczasowej współpracy z klientem oraz zewnętrzne bazy danych o wiarygodności klientów (Biuro Informacji Kredytowej, Bankowy Rejestr, KRD, Krajowy Rejestr Długów Biuro Informacji Gospodarczej).

Ocena ryzyka kredytowego w przypadku klientów detalicznych odnosi się do wyliczenia zdolności kredytowej, weryfikacji wiarygodności wnioskodawcy oraz ustalenia wartości rynkowej nieruchomości w przypadku kredytów zabezpieczonych hipotecznie. Wyliczenie zdolności kredytowej odbywa się zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie Metodą i dokonywane jest na podstawie przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentów (wysokość osiągniętych dochodów, informacja o ponoszonych kosztach, zobowiązaniach) i oceny możliwości spłaty wnioskowanej transakcji kredytowej w określonych terminach i kwotach, przy ustalonym przez Bank oprocentowaniu.

W przypadku łącznego zaangażowania kredytowego zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmuje działania polegające na:

- 1) dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów zaangażowań;
- 2) badaniu ekspozycji zagrożonych;
- 3) przedsięwzięciach organizacyjno-kadrowych.

Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego w Banku obejmuje:

- 1) analizę ilościową z uwzględnieniem:

- a) dynamiki oraz struktury podmiotowo-produktowej obliga kredytowego ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
 - b) poziomu, dynamiki i struktury zobowiązań pozabilansowych ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
 - c) poziomu, dynamiki i struktury ekspozycji zagrożonych, zastosowanych pomniejszych podstawy tworzenia rezerw oraz wysokości utworzonych rezerw,
 - d) poziomu i dynamiki kredytów udzielonych członkom Zarządu Banku i organów statutowych oraz osobom na kierowniczych stanowiskach,
 - e) poziomu i dynamiki ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 2) analizę wskaźnikową obejmującą w szczególności poniższe wskaźniki udziału:
- a) ekspozycji zagrożonych (ogółem i w poszczególnych kategoriach) w ekspozycjach ogółem;
 - b) rezerw w ekspozycjach zagrożonych ogółem,
 - c) ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w stosunku do sumy bilansowej oraz w stosunku do portfela kredytowego ogółem;
- 3) ocenę realizacji limitów zaangażowań;
- 4) analizę jakościową portfela.

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów. Zarządzanie ryzykiem koncentracji w Banku dotyczy w szczególności:

- 1) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie;
- 2) ryzyka wynikającego z zaangażowań w ten sam sektor gospodarczy;
- 3) ryzyka wynikającego z zaangażowań w ten sam produkt;
- 4) ryzyka wynikającego z zaangażowań w ten sam rodzaj zabezpieczenia;
- 5) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec osób wewnętrznych (art. 79 ustawy Prawo bankowe).

Identyfikuje się koncentracje zaangażowań i dokonuje oceny poziomu ryzyka kredytowego związanego z wymienionymi rodzajami koncentracji. Identyfikacja koncentracji zaangażowań polega na wskazaniu wyodrębnionych portfeli jednorodnych zaangażowań, uwzględniających określoną dla danego portfela cechę, stanowiącą ryzyko istotne w działalności kredytowej Banku.

W Banku funkcjonuje system wewnętrznych limitów z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka koncentracji zaangażowań, których wartość graniczną stanowi procentowy udział funduszy własnych lub funduszy podstawowych.

1.4. Polityka stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka kredytowego

Warunkiem pozytywnej decyzji kredytowej, oprócz dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej klienta oraz perspektywy rozwojowej, zapewniających jego zdolność do spłaty zaciągniętego zobowiązania jest ustanowienie zabezpieczenia. Bank, podejmując decyzje o zaangażowaniu kredytowym, dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości, w całym okresie kredytowania. Jakość zabezpieczenia oceniana poprzez pryzmat jego płynności,

aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwości zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

Bank preferuje zabezpieczenia wykorzystywane w celu redukcji ryzyka kredytowego, w tym w szczególności:

- 1) zabezpieczenia hipoteczne na nieruchomości mieszkalnej;
- 2) zabezpieczenia hipoteczne na nieruchomości komercyjnej;
- 3) zdeponowane w Banku środki pieniężne;
- 4) polisy ubezpieczeniowe na życie, z których prawa zostały przeniesione na Bank lub na których został ustanowiony zastaw na rzecz Banku;
- 5) gwarancje udzielone m.in. przez jednostki samorządu terytorialnego, władze lokalne i banki;

a także inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej, wynikające z regulacji Banku (np. przewłaszczenie lub zastaw na pojazdach, maszynach i urządzeniach).

Stosowane w Banku formy zabezpieczenia ekspozycji kredytowych uzależnione są od poziomu ryzyka związanego z daną transakcją kredytową, wielkością i rodzajem zaangażowania, a także okresu zaangażowania. Umowy dotyczące zabezpieczeń ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane, zarówno pod względem ekonomicznym, jak i prawnym. Dopuszczalne jest stosowanie jednocześnie kilku form zabezpieczenia wiarytelności.

Stosowane przez Bank najczęściej rodzaje zabezpieczeń w odniesieniu do poszczególnych kategorii ekspozycji kredytowych to:

- 1) ekspozycje wobec klientów detalicznych: weksel in blanco, poręczenie cywilne lub wekslowe, hipoteka na nieruchomości mieszkalnej;
- 2) ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych: hipoteka na nieruchomości, przewłaszczenie i zastaw.

1.5. Monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka

Jednym z elementów procesu zarządzania ryzykiem kredytowym jest monitoring tego ryzyka. Monitorowanie ryzyka kredytowego ma na celu przewidywanie możliwości wystąpienia straty i jej aktywne ograniczanie, jak również wczesną identyfikację zagrożeń i podjęcie działań naprawczych. Cel ten jest realizowany poprzez następujące działania:

- 1) zidentyfikowanie ekspozycji kredytowych zagrożonych,
- 2) zaklasyfikowanie ekspozycji kredytowych do odpowiedniej grupy ryzyka;
- 3) utworzenie odpowiedniego poziomu rezerw,
- 4) podjęcie działań zapobiegawczych w celu wyeliminowania następstw ryzyka kredytowego.

Monitoring kredytowy w Banku dotyczy pojedynczych ekspozycji kredytowych i kredytobiorców, grup kredytobiorców oraz całego portfela kredytowego. W Banku prowadzony jest systematyczny monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców i zabezpieczeń. Szczegółowe zasady monitorowania portfela kredytowego oraz jego poszczególnych elementów regulują odpowiednie procedury wewnętrzne, przyjęte przez Zarząd.

Proces monitoringu realizowany jest w oparciu o ocenę terminowości spłat oraz analizę dotychczasowej współpracy z klientem, ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy, kontrolę i aktualizację stanu i wartości ustanowionych zabezpieczeń.

W przypadku indywidualnej transakcji monitoring kredytobiorców obejmuje w szczególności:

- 1) sytuację ekonomiczno-finansową klienta z uwzględnieniem mierników jakościowych i ilościowych, oraz na tle branży, w której działa;
- 2) stan prawny oraz analizę rynkowych cen zabezpieczeń na podstawie własnych lub międzybankowych baz danych;
- 3) terminowość obsługi transakcji;
- 4) realizację wszystkich warunków umowy kredytowej, w tym również warunkujących uruchomienie kredytu lub jego transzy;
- 5) prawidłowe udokumentowanie celowości wykorzystania kredytu;
- 6) okresowe wizyty u klienta;
- 7) terminowość wywiązywania się ze zobowiązań dotyczących przekazywania do Banku informacji i dokumentów, zgodnie z umową kredytową;
- 8) terminowość realizacji zobowiązań publiczno-prawnych, wobec instytucji finansowych oraz wierzycieli handlowych;
- 9) strukturę własnościową, organizacyjną oraz formę prawną prowadzonej działalności;
- 10) obserwacje zmian uwarunkowań zewnętrznych, która może wywierać niekorzystny wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorcy.

Na poziomie portfela kredytowego Banku monitorowanie obejmuje:

- 1) obserwację kierunków zmian jakości i struktury portfela kredytowego;
- 2) badanie niekorzystnych zjawisk w portfelu kredytowym;
- 3) podejmowanie działań zaradczych lub zmierzających do redukcji skali ryzyka kredytowego;
- 4) monitorowanie subportfeli kredytowych, w tym portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, portfela ekspozycji zawieranych w konsorcjach z bankami spółdzielczymi, portfela osób wewnętrznych oraz portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.

Pomiar ryzyka kredytowego jest częścią procesu zarządzania ryzykiem powiązaną z monitoringiem, w którym analizuje się ryzyko w aspekcie pojedynczej transakcji, portfela kredytowego, a także wymogu kapitałowego.

Z uwagi na zaangażowanie Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie Bank dokonuje pomiaru i oceny ryzyka wynikającego z tego rodzaju zaangażowań. Bank bada m.in. poziom zaangażowania w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie, jakość ekspozycji kredytowych w tej grupie, poziom i adekwatność odpisów (rezerw), wykorzystanie i przestrzeganie przyjętych limitów (apetyty na ryzyko), kwoty nieodzyskane (straty kredytowe), poziom pokrycia ekspozycji kredytowych zabezpieczeniami (w szczególności hipotecznymi), wartości odzysku z zabezpieczeń. Bank mierzy również poziom wskaźnika LtV, wyrażającego stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości.

Raportowanie ryzyka kredytowego dokonywane jest w ramach funkcjonującego w Banku Systemu Informacji Zarządczej. Podstawowy raport z ryzyka kredytowego sporządzany dla Zarządu w okresach miesięcznych obejmuje: strukturę kredytową w podziale na jednostki organizacyjne Banku, analizę jakościową portfela kredytowego w podziale na jednostki organizacyjne, strukturę podmiotową kredytów oraz jej dynamikę, strukturę produktową, strukturę czasową portfela kredytowego, detaliczne ekspozycje kredytowe, strukturę zabezpieczeń kredytów, koncentrację branżową, koncentrację dużych zaangażowań, zobowiązania pozabilansowe, wymóg kapitałowy, analizę zaległości. Raport przedstawiany jest Radzie Nadzorczej w okresach kwartalnych.

2. Ryzyko płynności

Płynność w Banku polega na zapewnieniu zdolności do wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia dodatkowych kosztów. Utrzymywany przez Bank poziom płynności musi być dostosowany do rodzaju i rozmiarów prowadzonej działalności i powinien zapewniać posiadanie lub łatwy dostęp do środków finansowych w wysokości zapewniającej pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na te środki przez klientów banku.

Ryzyko płynności jest rozumiane zatem jako zagrożenie utraty zdolności do terminowej realizacji zobowiązań, a w konsekwencji niebezpieczeństwo poniesienia dodatkowych kosztów związanych z koniecznością sprzedaży aktywów lub zaciągnięcia zobowiązań na niekorzystnych warunkach rynkowych.

Głównym celem strategicznym Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności, obejmujące następujące kierunki działań:

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych;
- 2) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej;
- 3) utrzymanie nadzorczych miar płynności.

Prowadzona przez Bank polityka płynnościowa zakłada dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów podmiotów niefinansowych oraz jednostek samorządów terytorialnych, unikając tym samym konieczności korzystania z rynku pieniężnego w jak najdłuższym okresie czasu. Dla bezpieczeństwa działania Banku istotne jest utrzymywanie zróżnicowanych źródeł utrzymywania aktywów, ponieważ od poziomu stabilnej bazy depozytowej uzależniona jest skala rozwoju akcji kredytowej, zwłaszcza zaangażowanie w kredyty długoterminowe.

Bank będąc uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, korzysta z systemu wsparcia oraz gwarantowania płynności w ramach Spółdzielni. W związku z powyższym konieczne jest utrzymywanie Depozytu obowiązkowego w Banku zrzeszającym. Miarę akceptowalnego poziomu ryzyka stanowi również poziom wykorzystania limitów w ramach nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika płynności krótkoterminowej LCR, określonego w Rozporządzeniu UE. Zgodnie z decyzją KNF Bank uzyskał zgodę na odstąpienie od stosowania na zasadzie indywidualnej wymogu utrzymania płynności krótkoterminowej LCR. Wymóg ten konieczny jest dla całego Systemu Ochrony Zrzeszenia, w tym celu Bank każdego dnia wysyła do Banku zrzeszającego własne dane LCR.

Bank utrzymuje nadwyżkę płynności dopasowaną do charakteru, rozmiaru i skali działalności oraz profilu ryzyka.

Zgodnie z regulacjami nadzorczymi struktura organizacyjna w zakresie zarządzania ryzykiem płynności powinna być zorganizowana tak, aby funkcja podejmowania ryzyka (operacyjna działalność rynkowa) została oddzielona od funkcji niezależnej jego kontroli i oceny. Zasada ta została w Banku zrealizowana poprzez oddzielenie pionu ryzyka od pionów operacyjnych, bezpośrednio odpowiedzialnych za prowadzenie danego rodzaju działalności rynkowej przy jednoczesnym zachowaniu przez jednostki operacyjne odpowiedzialności za podejmowane ryzyko.

Nadzór nad wielkością podejmowanego przez Bank ryzyka płynności sprawuje Rada Nadzorcza, zatwierdzająca Politykę zarządzania ryzykiem płynności. Za zarządzanie ryzykiem płynności w kategoriach stanowienia (organizacja właściwego i skutecznego procesu zarządzania ryzykiem płynności finansowej, nadzór nad tym procesem) oraz kontrolę limitów odpowiada Zarząd Banku. Ponadto w bezpośrednim procesie zarządzania płynnością Banku uczestniczą:

- 1) Komitet Zarządzania Ryzykami, pełniący funkcję opiniodawczą;
- 2) Komórka zarządzająca (Główny Księgowy oraz Zespół finansowo-księgowy), do której zadań należy m.in. określanie potrzeb płynnościowych Banku i źródeł płynności dostępnych w celu zaspokojenia tych potrzeb, określanie zapotrzebowania na płynność zarówno w normalnych warunkach rynkowych, jak i w warunkach kryzysowych oraz planowanie i utrzymywanie nadwyżki płynności. Do zadań Głównego Księgowego należy nadzór nad gospodarką finansową Banku, zarządzanie rachunkiem podstawowym Banku w zakresie bieżącej płynności finansowej, a także nadzór nad lokowaniem nadwyżek pieniężnych.
- 3) Zespół zarządzania ryzykami i analiz, który odpowiada za monitorowanie i zarządzanie bieżącą płynnością złotową i walutową oraz dokonuje pomiaru i monitoruje poziom ryzyka płynności Banku;
- 4) Audyt wewnętrzny – realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Uczestników i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
- 5) Komórka ds. zgodności, której zadaniem jest prowadzenie działań w celu zapewnienia zgodności działań Banku z prawem oraz przyjętymi standardami postępowania.
- 6) pozostałe komórki i jednostki organizacyjne są zobowiązane do przygotowywania i dostarczania informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego zarządzania płynnością Banku, a także do wykonywania zadań związanych z realizacją planów i procedur awaryjnych.

Do pomiaru i monitorowania płynności finansowej w Banku wykorzystywane są następujące metody pomiaru i oceny:

- 1) analiza urealnionej luki płynności;
- 2) analiza wskaźników płynności i stabilności bazy depozytowej;
- 3) analiza osadu we wkładach dla depozytów bieżących i terminowych podmiotów niefinansowych;
- 4) analiza koncentracji dużych deponentów;
- 5) analiza zrywalności depozytów oraz wcześniejszych spłat kredytów;
- 6) analiza nadzorczych miar płynności krótkoterminowej i długoterminowej;
- 7) analizy szokowe;
- 8) system limitów;
- 9) monitorowanie stanu środków w kasie i na rachunku nostro.

W celu monitorowania i ograniczania ryzyka płynności Bank stosuje system limitów płynności wyznaczających górną granicę akceptowanego w Banku poziomu ryzyka płynności gdzie wyodrębnia się limity zewnętrzne, rozumiane jako nadzorcze miary płynności krótkoterminowej oraz płynności długoterminowej, limity utrzymujące całościowe narażenie Banku na ryzyko płynności na poziomie zgodnym ze strategią Banku i wewnętrzne limity, ustalane w miarę potrzeb lub w wyniku wykonywania postanowień regulacji wyższego rzędu, obowiązujące w ramach danej komórki organizacyjnej Banku, ograniczające ekspozycję Banku na ryzyko płynności w zakresie czynności operacyjnych prowadzonych przez pracowników tej komórki organizacyjnej.

Zgodnie z Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności Bank monitoruje i przestrzega nadzorcze miary płynności w zakresie płynności krótko i długoterminowej. W roku 2020 Bank spełniał wymagania wynikające z Uchwały, utrzymując miary nadzorcze na wymaganym poziomie.

Bank oblicza również wskaźniki płynnościowe określone w Rozporządzeniu CRR dotyczące płynności dla LCR i NSFR.

W celu ograniczenia ryzyka płynności w Banku, wprowadzony został szereg limitów, w tym m.in. limit na wskaźniki płynności w przedziale czasowym do 30 dni i do 12 miesięcy, limit na skumulowany wskaźnik luki, limity odnoszące się do struktury aktywów i pasywów oraz do pozycji pozabilansowych.

Proces zarządzania ryzykiem płynności objęty jest Systemem Informacji Zarządczej, w ramach którego sporządzane są cykliczne raporty płynnościowe. Raport zawierający aktualną analizę ryzyka płynności wraz z poziomami wykorzystania limitów przekazywany jest Zarządowi Banku w okresach miesięcznych. W okresach kwartalnych do wiadomości Rady Nadzorczej kierowana jest analiza ryzyka działalności Banku, która zawiera wyniki analiz sytuacji płynnościowej Banku

3. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej – ryzyko negatywnego wpływu zmian stopy procentowej na aktualny i przyszły wynik finansowy Banku oraz jego kapitał, wynikające z wrażliwości stawek oprocentowania aktywów i pasywów Banku na zmianę rynkowych stóp procentowych. W Banku rozpatruje się cztery źródła ryzyka stopy procentowej:

- 1) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – ryzyko niedopasowania terminów zmian oprocentowania aktywów odsetkowych i pasywów odsetkowych, z uwzględnieniem pozycji pozabilansowych,
- 2) ryzyko bazowe - ryzyko wynikające z niedoskonałego powiązania (korelacji) stawek bazowych (rynkowych i podstawowych NBP) w oparciu, o które wyznaczone jest oprocentowanie produktów / instrumentów generujących przychody / koszty odsetkowe, w przypadku gdy ich przeszacowanie następuje w tych samych okresach,
- 3) ryzyko opcji klienta – ryzyko wynikające z wpisanych w produkty oferowane przez Bank praw klienta do wcześniejszej spłaty należności (kredytu) lub wycofania zobowiązań (depozytu).

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą. Podstawowe kierunki działań determinujące osiągnięcie wyżej opisanego celu to:

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczenia ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania;
- 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż;
- 3) codzienna realizacja polityki stóp procentowych w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Bank jest narażony na ryzyko stopy procentowej głównie w zakresie działalności złotowej. Narażenie Banku na ryzyko stopy procentowej wynika przede wszystkim z ryzyka

przeszacowania oraz ryzyka bazowego. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest posiadanie przez Bank znacznej luki globalnej, to jest różnicy pomiędzy aktywami i pasywami wrażliwymi. Bank narażony jest ponadto, w mniejszym stopniu, na ryzyko krzywej dochodowości oraz ryzyko opcji klienta.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku uwzględniono strukturę i kompetencje wynikające z Regulaminu Organizacyjnego Banku Spółdzielczego w Skoczowie oraz z przyjętej strategii zarządzania ryzykami. W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej udział biorą:

- 1) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka stopy procentowej ze strategią i planem finansowym oraz zatwierdza strategię zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- 2) Zarząd Banku, który odpowiada za organizację skutecznego procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz nadzór nad efektywnością tego procesu, wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem, a także zatwierdza procedury i limity ograniczające ryzyko stopy procentowej w skali Banku oraz ustala oprocentowanie dla produktów znajdujących się w ofercie Banku;
- 3) Członek Zarządu ds. handlowych, który projektuje, nadzoruje oraz dokonuje oceny realizacji polityki handlowej Banku przez Oddziały/Filię, analizuje efektywność sprzedaży i usług bankowych, nadzoruje przygotowanie i wdrażanie projektów nowych produktów i usług bankowych oraz projekty wewnętrznych regulacji i procedur związanych z działalnością sprzedażową;
- 4) Członek Zarządu ds. finansowo-księgowych, do którego kompetencji należy kształtowanie i nadzór nad realizacją polityki zarządzania aktywami i pasywami, w tym systemami zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz nadzór nad opracowaniem projektu finansowego i ocena efektywności działalności Banku;
- 5) Komitet Zarządzania Ryzykami, opiniujący: projekty strategii i polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej, procedury pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli ryzyka stopy procentowej, a także propozycje limitów ograniczających ryzyko stopy procentowej;
- 6) Zespół zarządzania ryzykami i analiz, który m. in. analizuje i monitoruje strukturę bilansu Banku w aspekcie ponoszonego ryzyka finansowego oraz kontroluje przestrzeganie przyjętych w tym zakresie norm ostrożnościowych, projektuje zasady i politykę zarządzania ryzykiem stopy procentowej, przygotowuje propozycje limitów ograniczających ryzyko, sporządza raporty oraz na bieżąco zarządza ryzykiem stopy procentowej;
- 7) Stanowisko produktów bankowych, przedstawiające propozycje oraz wnioskuje do Zarządu Banku w sprawie oprocentowania produktów z ofert Banku, a także opracowujące projekty nowych produktów i usług bankowych;
- 8) Audyt wewnętrzny – realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Uczestników i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

W Banku funkcjonuje system wewnętrznych limitów ryzyka stopy procentowej, które regulują dopuszczalny zakres wrażliwości wyniku odsetkowego i wartości kapitałów własnych na zmianę poziomu rynkowych stóp procentowych. Akceptowalna wielkość ekspozycji na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej jest ustalana w relacji do aktualnego poziomu funduszy własnych i determinuje skalę tolerancji na ryzyko stopy procentowej wyznaczaną przez pryzmat poziomu przyjętych limitów. System limitów w Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej księgi bankowej obejmuje:

- 1) limit dopuszczalnej zmiany wartości wyniku odsetkowego;
- 2) limit maksymalnej wartości względnej współczynnika luki;
- 3) limity z tytułu ryzyka bazowego;
- 4) limity z tytułu ryzyka opcji klienta.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej przy wykorzystaniu następujących metod, dostosowanych do skali i rodzaju prowadzonej działalności:

- 1) analiza i pomiar ryzyka metodą luki poprzez sporządzenie:
 - a) raportu luki terminów przeszacowania stopy procentowej,
 - b) raportu luki ryzyka bazowego,
 - c) analizy profilu ryzyka stopy procentowej w Banku,
 - d) symulacji wpływu zmian rynkowych stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku (przy faktycznej i planowanej strukturze aktywów i pasywów wrażliwych),
 - e) analizy testów warunków skrajnych (przy faktycznej strukturze aktywów i pasywów wrażliwych Banku).
- 2) Analiza podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej:
 - a) luka netto,
 - b) luka skumulowana,
 - c) wskaźnik luki I,
 - d) wskaźnik luki II,
 - e) potencjalna strata/zysk z tytułu wahań stopy procentowej.

W ramach raportowania ryzyka stopy procentowej w okresach miesięcznych sporządzany jest raport zawierający wyniki analiz wraz z wnioskami, który po zaopiniowaniu przez Komitet Zarządzania Ryzykami zostaje przekazany Zarządowi Banku. Zarząd Banku w okresach kwartalnych przekazuje informacje o ryzyku stopy procentowej Radzie Nadzorczej.

4. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe jest to ryzyko kursu walutowego, oznaczające niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian kursów walutowych na sytuację finansową Banku, w tym jego wynik finansowy i fundusze własne. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym w Banku jest ograniczanie skutków narażenia zarówno Banku, jak i jego klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut (ryzyko kursowe).

Ryzyko walutowe w Banku zawiera się wyłącznie w portfelu bankowym, Bank nie prowadzi operacji walutowych zaliczanych do portfela handlowego.

Bank prowadzi konserwatywną politykę w zakresie ryzyka walutowego tzn. dąży do kształtowania się pozycji walutowych w granicach niewymagających tworzenia wymogu kapitałowego przy jednoczesnym ciągłym rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom.

Bank w ramach ostrożnościowej polityki ograniczania ryzyka walutowego dąży do utrzymania jak najbardziej zrównoważonej maksymalnej pozycji walutowej.

Na koniec roku 2020 Bank posiadał aktywa i pasywa odsetkowe w walucie Euro i USD. Bank nie udzielał kredytów w walutach obcych.

Działania dotyczące pomiaru i ograniczania ryzyka walutowego w Banku są realizowane m.in. poprzez ustalony system limitów wewnętrznych i zewnętrznych, regulujący poziom ekspozycji na ryzyko. W ramach pomiaru i ograniczania ryzyka prowadzone są m.in. następujące działania:

- 1) wyliczanie pozycji walutowych netto dla poszczególnych walut oraz limitowanie dopuszczalnych otwartych pozycji w poszczególnych walutach,
- 2) wyliczanie pozycji całkowitej oraz ustalenie limitu w odniesieniu do funduszy własnych.

Wewnętrzne normy dopuszczalnej ekspozycji na ryzyko stanowią również limity:

- 1) limit udziału depozytów walutowych w przeliczeniu na PLN w depozytach ogółem,
- 2) limit udziału kosztów kursowych w kosztach ogółem.
- 3) limit na maksymalny udział straty w planowanym wyniku finansowym brutto, stanowiący jednocześnie test warunków skrajnych;

Przeprowadzany test warunków skrajnych ryzyka walutowego służy ustaleniu potencjalnej straty, na jaką narażony jest Bank przy wystąpieniu bardzo niekorzystnych (skrajnych) zmian kursów walutowych i określeniu jej wpływu na planowany wynik finansowy brutto Banku na rok bieżący.

Normę zewnętrzną dopuszczalnego poziomu ryzyka w roku 2020 stanowił wskaźnik łącznego kapitału i poziom funduszy własnych.

W roku 2020 ryzyko walutowe w Banku kształtowało się na niskim poziomie. Bank kontynuował zachowawczą politykę w zarządzaniu ryzykiem walutowym, starając się utrzymywać jak najbardziej zrównoważony bilans walutowy. Ani razu nie wystąpiła konieczność utworzenia wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe, ustalone limity wewnętrzne, utrzymywały się w wyznaczonych ramach.

System raportowania obejmuje sporządzanie cyklicznych raportów dotyczących ekspozycji na ryzyko walutowe w trybie dziennym i miesięcznym. Na każdy dzień roboczy sporządzane jest zestawienie pozycji walutowych oraz poziom wykorzystania ustalonych limitów. Raz w miesiącu sporządzany jest raport podsumowujący, zawierający m.in. informację o wielkości pozycji walutowej całkowitej oraz pozycji indywidualnych i ich udział w stosunku do funduszy własnych, informację o przestrzeganiu limitów dla pozycji walutowych, analizę sytuacji na międzybankowym rynku walutowym oraz inne uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne mające wpływ na sposób zarządzania pozycją walutową, informację o wynikach przeprowadzonych testów warunków skrajnych. Informacje dla Zarządu przekazywane są w trybie miesięcznym, natomiast dla Rady Nadzorczej kwartalnie.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym w Banku uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad realizacją strategii zarządzania ryzykiem walutowym, akceptuje i dokonuje okresowego przeglądu poziomu podejmowanego ryzyka oraz systemu zarządzania tym ryzykiem w Banku, a także zapoznaje się okresowo z oceną systemu kontroli ryzyka walutowego w banku oraz przestrzegania limitów ekspozycji na ryzyko rynkowe;
- 2) Zarząd Banku, który zatwierdza strukturę organizacyjną systemu zarządzania ryzykiem walutowym oraz strategię zarządzania tym ryzykiem, zatwierdza limity ryzyka walutowego, a także okresowo kontroluje jego poziom, jak również dokonuje oceny adekwatności systemu zarządzania ryzykiem walutowym oraz wielkości limitów ryzyka w odniesieniu do przyjętych celów finansowych Banku;
- 3) Komitet Zarządzania Ryzykami, opiniujący obowiązujące w zakresie ryzyka walutowego regulacje wewnętrzne, wysokość limitów oraz strategię zarządzania tym ryzykiem;
- 4) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, do którego kompetencji należy m.in. bieżące zarządzanie ryzykiem walutowym, kontrola przestrzegania ustalonych limitów i weryfikacja oraz przedkładanie propozycji limitów pozycji walutowych, opracowywanie zasad pomiaru i kontroli ryzyka walutowego w Banku oraz ich aktualizacja, a także raportowanie na temat ryzyka walutowego;
- 5) Zespół Finansowo-Księgowy, który kontroluje zapisy na rachunkach walutowych w księgach oraz lokuje wolne środki na lokatach w banku zrzeszającym;
- 6) Audyt wewnętrzny – realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności

systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Uczestników i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym biorą również udział wyznaczeni pracownicy Oddziału w Skoczowie, którzy m.in. odpowiadają za poprawne rozliczenie i księgowanie zawartych transakcji, na bieżąco kontrolują stan pozycji walutowej wszystkich walut i w razie konieczności w porozumieniu z Zarządem podejmują decyzję o zakupie lub sprzedaży waluty, rozliczają operacje walutowe na rachunku w Banku Zrzeszającym.

5. Ryzyko operacyjne

W Banku funkcjonuje sformalizowany system zarządzania ryzykiem operacyjnym, którego celem jest:

- 1) utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne we wszystkich istotnych obszarach działalności Banku na akceptowalnym poziomie, bezpiecznym dla jego działania i rozwoju;
- 2) zapewnienia świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania;
- 3) minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego;
- 4) usprawnienia procesów wewnętrznych;
- 5) zwiększenia szybkości oraz adekwatności reakcji na zdarzenia wewnętrzne i zewnętrzne;
- 6) obniżenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego;
- 7) nie dopuszczania do powstawania zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym tworzą w szczególności: wewnętrzne akty prawne dotyczące tego systemu, struktura organizacyjna systemu, narzędzia informatyczne wspomagające realizację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz dane o incydentach i zdarzeniach rzeczywistych zaistniałych w obszarze tego ryzyka.

Bank posiada odpowiednią strukturę organizacyjną, niezbędną do prawidłowego systemu zarządzania w obszarze ryzyka operacyjnego, którą tworzą:

- 1) Rada Nadzorcza Banku, która między innymi sprawuje nadzór nad skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, zatwierdza dokumenty strategiczne oraz strukturę organizacyjną w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym, akceptuje docelowy profil ryzyka oraz tolerancję/apetyt na ryzyko;
- 2) Zarząd Banku, który odpowiada min. za opracowanie i wprowadzenie odpowiednich regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, wprowadza strukturę organizacyjną w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym, nadzoruje i ocenia prawidłowość funkcjonowania systemu na każdym szczeblu.
- 3) Prezes Zarządu, który m.in. koordynuje i nadzoruje na bieżąco procesy zarządzania ryzykiem operacyjnym w skali całego Banku;
- 4) Komitet Zarządzania Ryzykami, który m.in. na podstawie wyników prac analitycznych ocenia poziom ryzyka operacyjnego w skali Banku, ocenia skalę zagrożenia w sytuacjach kryzysowych, rekomenduje Zarządowi działania ograniczające skutki zrealizowanego ryzyka oraz inicjuje działania zmierzające do optymalizacji procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 5) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, który m.in. dokonuje i koordynuje czynności związane z identyfikacją ryzyka operacyjnego, jego pomiarem, oceną, przeciwdziałaniem i redukcją oraz kontrolą dla wszystkich obszarów działalności Banku, nowych produktów,

systemów i procesów. Pełni również nadzór nad opracowaniem i koordynacją wdrożenia metod redukcji ryzyka operacyjnego lub działań zabezpieczających, współpracując w tym zakresie z komórkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za prawidłowość funkcjonowania poszczególnych obszarów działalności Banku;

- 6) Audyt wewnętrzny – realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Uczestników i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 7) Pozostałe jednostki i komórki organizacyjne Banku. Pracownicy, którzy są zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych i zewnętrznych regulacji obowiązujących w Banku, przestrzegania zasad dobrej praktyki bankowej i starannego wykonywania codziennych czynności, rejestracji i przekazywania informacji o incydentach i zdarzeniach operacyjnych, a także podejmowania innych działań ograniczających możliwość wystąpienia lub skutków ryzyka. Osoby zajmujące stanowiska kierownicze sprawują kontrolę nad pracą nadzorowanych obszarów Banku m.in. poprzez bieżącą analizę i weryfikację zarejestrowanych incydentów, identyfikację i zapobieganie powstawaniu ryzyka operacyjnego, akceptację zgłoszonych incydentów.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, obejmujący identyfikację, pomiar (ocenę), limitowanie, monitorowanie, raportowanie, kontrolę oraz redukcję tego ryzyka jest realizowany w sposób ciągły.

Identyfikacja ryzyka operacyjnego odbywa się *ex ante* poprzez samoocenę ryzyka (ma to na celu zapobieganie powstawaniu nieakceptowanego poziomu ryzyka w procesach realizowanych przez Bank) oraz *ex post* poprzez rejestrację incydentów i zdarzeń rzeczywistych, dzięki czemu możliwe jest rozpoznanie rzeczywistego profilu ryzyka oraz monitorowanie poziomu tego ryzyka. Oceny poziomu ryzyka operacyjnego Bank dokonuje w szczególności przy użyciu następujących metod:

- 1) historyczne informacje o stratach na podstawie rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego;
- 2) mapy ryzyka operacyjnego;
- 3) testowanie warunków skrajnych, mające na celu zbadanie wpływu nagłego wzrostu strat z tytułu ryzyka operacyjnego na poziom kapitału alokowanego w ten rodzaj ryzyka;
- 4) analizę poziomu kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Jednym z ważniejszych etapów procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym jest przeciwdziałanie w przypadku zidentyfikowanego ryzyka, realizowane poprzez:

- 1) akceptowanie (świadome niepodejmowanie działań mających na celu ograniczenie prawdopodobieństwa lub skutków zmaterializowania się danego zagrożenia, wraz z ewentualnym zapewnieniem środków na pokrycie potencjalnie związanych z nim strat);
- 2) ograniczanie (przede wszystkim poprzez odpowiednie zdefiniowanie procesów, produktów, systemów, ich opis/procedury oraz wprowadzenie mechanizmów kontrolnych);
- 3) transferowanie (przeniesienie części lub całości ryzyka związanego z danym zagrożeniem na podmiot zewnętrzny, w szczególności poprzez zlecenie wykonywania czynności zewnętrznym dostawcom usług lub stosowanie ubezpieczeń);
- 4) unikanie (niepodejmowanie działań, z którymi wiąże się dane zagrożenie – przy wysokim poziomie ryzyka operacyjnego).

Bank stosuje również metody ograniczania występowania ryzyka (modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka do poziomu akceptowalnego, monitorowanie poziomu ryzyka w procesach, outsourcing usług, zabezpieczenia fizyczne) oraz łagodzenia jego skutków (zabezpieczenia finansowe, zabezpieczenia fizyczne, plany awaryjne). W zakresie tym

obowiązują odpowiednie procedury dotyczące realizacji polityki bezpieczeństwa, obejmujące funkcjonowanie i bezpieczeństwo systemów w obrębie środowiska teleinformatycznego, ochronę danych osobowych, ochronę zasobów Banku, zarządzanie ciągłością działania Banku, powierzanie wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym.

Kluczową rolę w ograniczaniu całości ryzyka operacyjnego, na jakie narażony jest Bank odgrywa system kontroli wewnętrznej, stanowiący również istotny element systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Wadliwie funkcjonujące mechanizmy kontroli wewnętrznej i zarządzania Bankiem mogą prowadzić do wzrostu zagrożenia z tytułu ryzyka operacyjnego.

W Banku funkcjonuje system sprawozdawczości wewnętrznej, umożliwiający ocenę narażenia na ryzyko operacyjne oraz skuteczne zarządzanie tym ryzykiem. System Informacji Zarządczej (SIZ) w zakresie ryzyka operacyjnego ma na celu dostarczenie organom nadzorczym Banku (Zarząd i Rada Banku) informacji pozwalających uzyskać właściwe pojęcie o poziomie ryzyka, na które Bank jest narażony, dzięki czemu możliwe jest podjęcie przez te organy odpowiednich działań zaradczych lub ograniczających ryzyko lub jego negatywne skutki. Zarząd Banku otrzymuje raporty sporządzane przez Zespół zarządzania ryzykami i analiz w trybie miesięcznym, natomiast Rada Nadzorcza w trybie kwartalnym. Zakres raportów dotyczących ryzyka operacyjnego obejmuje informacje wymagane przepisami uchwały w sprawie funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej, w tym: wykorzystanie tolerancji/apetytu na ryzyko operacyjne danego rodzaju, opis ostatnich znaczących wewnętrznych zdarzeń operacyjnych z wewnętrznej bazy i strat z nimi związanych, informacje dotyczące zdarzeń zewnętrznych i ich prawdopodobieństwo wystąpienia w Banku wraz z określeniem wpływu na m.in. wynik finansowy, informacje uzyskane na podstawie innych wykorzystywanych w Banku narzędzi służących pomiarowi ryzyka operacyjnego np. wskaźniki KRI, mapy ryzyka, wyniki testów warunków skrajnych.

6. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności jest rozumiane jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych.

Bank zalicza ryzyko braku zgodności do kategorii ryzyk trudnomierzalnych i uznaje ryzyko za istotne, lecz mające umiarkowany wpływ na sytuację finansową Banku. W Banku określa się następujące obszary zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) przepisy i regulacje związane z prawem bankowym;
- 2) ochronę konsumenta i przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji;
- 3) obowiązek rzetelnej reklamy produktów i usług;
- 4) wprowadzanie nowych produktów i modeli biznesowych, w szczególności pod kątem przeciwdziałania obchodzeniu powszechnie obowiązujących przepisów;
- 5) outsourcing;
- 6) ochronę tajemnicy bankowej i danych osobowych;
- 7) przeciwdziałanie konfliktowi interesów, w tym konfliktowi personalnemu;
- 8) darowizny i podarunki, transakcje własne pracowników;
- 9) ryzyko braku zgodności związane z klientami i transakcjami np. tworzenie listy kontrahentów, z którymi Bank nie zamierza podejmować współpracy;
- 10) prawo pracy, w tym zwłaszcza mobbing i molestowanie w pracy;
- 11) politykę informacyjną dotyczącą ujawnień.

Bezpośrednim celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest ograniczanie strat finansowych i niefinansowych będących następstwem zagrożeń wynikających z naruszeń ww. obszarów zgodności.

Organizacja zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje dwa poziomy:

- 1) poziom strategiczny – obejmujący działania Zarządu i Rady Nadzorczej zmierzające do ustanowienia norm, polityk, przepisów wewnętrznych Banku, a także ustanowienie i monitorowanie skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego, Stanowiska ryzyka braku zgodności, a także innych komórek lub funkcji, których zadaniem jest działanie na rzecz zapewnienia zgodności (np. Inspektor Ochrony Danych);
- 2) poziom operacyjny i taktyczny – polegający na ustanowieniu i funkcjonowaniu trzech niezależnych poziomów zorganizowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.

W ramach poziomu operacyjnego i taktycznego funkcjonują trzy niezależne poziomy zarządzania tzw. linie obrony przed ryzykiem:

1. Pierwszy poziom – działanie komórek i jednostek organizacyjnych pierwszego poziomu obejmujące:
 - 1) bieżące zapewnianie zgodności w toku operacji – poprzez odpowiednie stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności, a także mechanizmów kontrolnych w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych np. przestrzeganie przepisów i regulacji wewnętrznych, a także dbałość o zapewnienie zgodności w toku projektowania regulacji wewnętrznych dotyczących realizacji procesów Banku;
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach monitorowania poziomego (weryfikacja bieżąca oraz testowanie poziome);
2. Drugi poziom – obejmuje działanie komórki ds. zgodności w zakresie:
 - 1) stosowania mechanizmów kontrolnych dotyczących komórki ds. zgodności – przestrzeganie regulacji wewnętrznych dotyczących działania Stanowiska, szkolenia;
 - 2) niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych komórki drugiego poziomu – weryfikacja bieżąca pozioma oraz testy poziome;
 - 3) niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach monitorowania pionowego (weryfikacja bieżąca pionowa oraz testy pionowe);
 - 4) realizacji procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności – identyfikacji, oceny, kontroli, monitorowania oraz raportowania na temat ryzyka;
 - 5) wykonywania innych zadań w celu zapewnienia zgodności.
3. Trzeci poziom – niezależna ocena adekwatności i skuteczności procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności poprzez działanie audytu wewnętrznego realizowanego przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Bank posiada wyodrębnioną strukturę organizacyjną w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności, która tworzą:

- 1) Rada Nadzorcza Banku, sprawująca nadzór nad skutecznym funkcjonowaniem systemu zarządzania zgodnością w Banku i oceniająca efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności, a także zatwierdzająca Politykę i strukturę organizacyjną powołaną w celu zarządzania tym ryzykiem;

- 2) Prezes Zarządu Banku, który pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności.
- 3) Zarząd Banku, który jest odpowiedzialny za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację regulacji dotyczących ryzyka braku zgodności, ustala strukturę organizacyjną i zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania tym ryzykiem, a także przekazuje Radzie Nadzorczej niezbędne informacje z zakresu ryzyka braku zgodności i zagrożeń z nim związanych, podejmuje również środki naprawcze lub dyscyplinujące w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki ;
- 4) Komitet Zarządzania Ryzykami pełniący rolę organu opiniodawczo-doradczego;
- 5) Komórka ds. zgodności, której zadaniem jest m.in. ocena ryzyka braku zgodności poprzez pomiar lub szacowanie tego ryzyka, monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, a także śledzenie zmian w przepisach zewnętrznych w celu odpowiedniego dostosowania regulacji wewnętrznych Banku do obowiązujących przepisów prawa;
- 6) Audyt wewnętrzny – realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Uczestników i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 7) Obsługa prawna - wykonuje zadania związane z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności w zakresie weryfikacji dokumentów tworzonych przez Bank, w tym dokumentów niestandardowych pod względem formalno-prawnym;
- 8) pozostałe jednostki i komórki organizacyjne Banku.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności realizowany w Banku obejmuje:

- 1) identyfikację ryzyka – poprzez analizę przepisów prawa oraz na podstawie informacji wewnętrznych i zewnętrznych;
- 2) ocenę ryzyka – poprzez pomiar lub szacowanie, analizę ryzyka;
- 3) kontrolę ryzyka – projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 4) monitorowanie ryzyka – monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 5) raportowanie na temat ryzyka.

Informacja na temat ryzyka braku zgodności przekazywana jest do Zarządu i Rady Nadzorczej lub Komitetu Audytu w okresach kwartalnych.

7. Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe to ryzyko wpływu zmian warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz na adekwatność kapitałową. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym.

W procesie zarządzania ryzykiem biznesowym uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, która zatwierdza Strategię działania Banku, ocenia realizację przyjętych w Strategii założeń i celów, zatwierdza plany finansowe oraz ocenia ich realizację, ocenia wyniki finansowe i efektywność działania;

- 2) Zarząd Banku, który przyjmuje i realizuje Strategię działania, przyjmuje plany finansowe, dokonuje oceny realizacji Strategii i planów, analizuje wyniki finansowe pod kątem efektywności funkcjonowania w celu zapewnienia długoterminowej efektywności działania oraz realnego zwiększania funduszy własnych, analizuje wyniki testów warunków skrajnych oraz w uzasadnionych przypadkach podejmuje na tej podstawie stosowne decyzje zarządcze, uwzględnia aktualną i prognozowaną sytuację gospodarczą w realizowanej polityce Banku, zatwierdza procedury związane z wdrażaniem nowych produktów;
- 3) Członek Zarządu ds. finansowo-księgowych, odpowiadający za opracowanie strategii działania oraz sprawujący nadzór nad realizacją planów finansowych;
- 4) Komitet Zarządzania Ryzykami, pełniący funkcję opiniodawczą;
- 5) Zespół zarządzania ryzykami i analiz, który uczestniczy w procesie zarządzania ryzykiem biznesowym m.in. poprzez udział w przygotowywaniu projektu rocznego i wieloletniego planu finansowego, opracowywanie okresowych ocen realizacji wykonania rocznego planu finansowego, dokonywanie analiz makroekonomicznych i prognoz gospodarczych, przeprowadzanie testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka biznesowego. Wyniki uwzględnia w bieżącej pracy analitycznej w ramach analiz dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka (ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko kredytowe, ryzyko płynności).
- 6) Audyt wewnętrzny – realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Uczestników i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

W ramach ryzyka biznesowego w Banku identyfikuje się następujące jego rodzaje:

- 1) ryzyko strategiczne – ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany;
- 2) ryzyko wyniku finansowego – ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitałów;
- 3) ryzyko otoczenia makroekonomicznego – ryzyko zmian warunków ekonomiczno-społecznych mających niekorzystny wpływ na Bank (cykliczność).
- 4) ryzyko regulacyjne – ryzyko zmiany prawnych warunków prowadzenia działalności.
- 5) ryzyko konkurencji – ryzyko zmian rynkowych (warunków konkurowania) mających niekorzystny wpływ na Bank.

Bank zarządza ryzykiem biznesowym poprzez opracowanie i realizację strategii oraz planu ekonomiczno-finansowego, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz adekwatność kapitałową. Ilościowym odbiciem sposobu zarządzania ryzykiem biznesowym jest pozycja rynkowa podmiotu mierzona udziałami w rynku oraz wyniki finansowe. Bank dokonuje pomiaru ryzyka biznesowego poprzez wyznaczenie i analizę wskaźników ekonomiczno-finansowych oraz miar odnoszących się do innych ryzyk wpływających na prowadzoną działalność, a także na podstawie oceny kapitału wymaganego do skali i rozmiarów prowadzonej działalności.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka biznesowego, których celem jest oszacowanie wpływu niekorzystnych zmian otoczenia Banku na wynik finansowy. Niekorzystne zmiany otoczenia Banku to:

- 1) zmiany stóp procentowych – analizowane w ramach zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- 2) zmiany kursów walut – analizowane w ramach zarządzania ryzykiem walutowym;

- 3) zmiany czynników makroekonomicznych tj. wzrost bezrobocia, wzrost inflacji, spadek PKB.

Zmiany czynników makroekonomicznych tj. wzrost bezrobocia, wzrost inflacji, spadek PKB mogą wywołać następujące skutki:

- 1) pogorszenie jakości aktywów – analizowane jest w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 2) spadek poziomu depozytów – analizowane jest w ramach zarządzania ryzykiem płynności;
- 3) spadek wolumenu kredytów osób fizycznych.

Informacje o wpływie zmian czynników makroekonomicznych na poszczególne rodzaje ryzyka przekazywane są w ramach okresowych raportów i analiz dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka.

W Banku prowadzony jest monitoring wskaźników makroekonomicznych, obrazujących stan polskiej gospodarki, do których odnoszą się raporty dotyczące realizacji założeń planów ekonomiczno-finansowych. Zarząd i Rada Nadzorcza Banku otrzymują informacje o realizacji rocznego planu finansowego w okresach kwartalnych.

8. Ryzyko kapitałowe

Ryzyko kapitałowe jest to ryzyko niewłaściwej struktury posiadanych funduszy własnych do skali i rodzaju działalności Banku lub ryzyko ewentualnych problemów Banku w pozyskiwaniu dodatkowego kapitału. Ryzyko kapitałowe może się zmaterializować w postaci braku kapitału adekwatnego do prowadzonej i planowanej działalności, może również objawiać się brakiem wystarczającego kapitału na pokrycie strat.

Zarządzanie ryzykiem kapitałowym ma na celu zapewnienie kontynuacji rozwoju Banku przy zapewnieniu pokrycia przez kapitały własne wszystkich zidentyfikowanych istotnych rodzajów ryzyka, a także zapewnienia odpowiedniego poziomu kapitałów, pozwalającego na realizację założeń zawartych w Strategii działania Banku. Główne cele kapitałowe, a także zasady dotyczące zarządzania kapitałem określone zostały w Polityce zarządzania kapitałem, zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku.

Za prawidłowe funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem odpowiadają:

- 1) Rada Nadzorcza Banku, w zakresie sprawowania nadzoru nad adekwatnością systemu zarządzania kapitałem w Banku;
- 2) Zarząd, w zakresie wdrożenia efektywnego systemu zarządzania kapitałem na poziomie adekwatnym do skali i zakresu działalności Banku, a także w zakresie projektowania polityki dotyczącej obszaru zarządzania kapitałem oraz przeprowadzania okresowej analizy i weryfikacji pozycji Banku pod względem adekwatności kapitałowej;
- 3) Komitet Zarządzania Ryzykami, który na bieżąco analizuje adekwatność kapitałową Banku oraz formułuje propozycje i zalecenia w tym zakresie;
- 4) Zespół zarządzania ryzykami i analiz, w zakresie monitorowania poziomu adekwatności kapitałowej Banku, w tym także przeprowadzania symulacji zapotrzebowania na kapitał oraz koordynowania procesu szacowania wartości kapitału wewnętrznego, a także w zakresie bieżącego monitorowania poziomu poszczególnych ryzyk oraz kapitału wewnętrznego niezbędnego do ich pokrycia.

W zakresie zarządzania kapitałem wewnętrznym Bank posiada system kontroli wewnętrznej, w ramach którego audyt wewnętrzny dokonuje niezależnej oceny procesu zarządzania kapitałem, przeglądów, a także funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

Bank ustala limity w zakresie adekwatności kapitałowej, stanowiące podstawę do opracowania planów kapitałowych, co ma na celu zapewnienie adekwatności kapitałowej, również w przypadku odchyień od planowanych poziomów ryzyka, spowodowanych zmianą sytuacji gospodarczej, zawodności procesów wewnętrznych czy też nieoczekiwanym wystąpieniem tzw. warunków skrajnych.

System raportowania dotyczący adekwatności kapitałowej obejmuje m.in. bieżące dane o poziomie funduszy własnych, alokacji funduszy własnych na poszczególne wymogi kapitałowe, współczynnikach kapitałowych, wysokości obowiązujących limitów koncentracji zaangażowań, przestrzegania ich wysokości i poziomie wykorzystania. Zarząd Banku otrzymuje podstawowe informacje z zakresu adekwatności kapitałowej w okresach miesięcznych, natomiast Rada Nadzorcza w okresach kwartalnych.

W roku 2020 Bank spełniał wymogi regulacyjne w zakresie adekwatności kapitałowej.

9. Ryzyko rezydualne

Ryzyko rezydualne jest to ryzyko wynikające z mniejszej niż założona przez Bank skuteczności stosowanych w Banku technik ograniczania ryzyka kredytowego.

Celem zarządzania ryzykiem rezydualnym w Banku jest zapewnienie skuteczności techniki ograniczenia ryzyka kredytowego oraz eliminowania ryzyka związanego ze stosowaniem zabezpieczeń kredytowych, co wymaga wprowadzenia w Banku procedur zarządzania ryzykiem, umożliwiających kontrolowanie ryzyka, na które może być narażony w wyniku stosowania technik ograniczania ryzyka kredytowego. W ramach zarządzania ryzykiem rezydualnym Bank monitoruje poziom ryzyka w dwóch obszarach:

- 1) w zakresie pojedynczej zabezpieczonej ekspozycji kredytowej;
- 2) w odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych.

W przypadku pojedynczej transakcji monitorowaniu podlega m.in. jakość i wartość zabezpieczeń zarówno przed udzieleniem kredytu, jak i w trakcie trwania umowy, ubezpieczenie zabezpieczeń rzeczowych będących podstawą stosowania technik redukcji ryzyka kredytowego. W odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych monitoring obejmuje m.in.:

- 1) sytuację gospodarczą, zmiany koniunktury, mogące mieć wpływ na wartość zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zmian cen nieruchomości;
- 2) wskaźniki jakości kredytów, ze szczególnym uwzględnieniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 3) wskaźniki pokrycia ekspozycji zagrożonych rezerwami;
- 4) efekty działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych;
- 5) przestrzeganie wewnętrznych regulacji przez pracowników kredytowych – w ramach sprawowania kontroli wewnętrznej.

Ryzyko rezydualne jest uwzględnione w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym, co obejmuje procedury wewnętrzne, a także sposób organizacji.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka rezydualnego odbywa się w ramach funkcjonującego systemu informacji zarządczej.

Raportowanie skutków nie przestrzegania wewnętrznych regulacji oraz wyników monitorowania czynników składających się na ryzyko rezydualne odbywa się w cyklach półrocznych do Zarządu, natomiast w cyklach rocznych do Rady Nadzorczej.

